Ч. 187 Середа 21 серпня (2 вересня) 1896. Рік VI

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Людвіка Пльона і в ц. к. Старостствах на провинциї:

на цїлий рік зр	2·40
на пів року „	1·20
на чверть року „	—·60
місячно „	—·20

Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цїлий рік зр.	5·40
на пів року „	2·70
на чверть року „	1·35
місячно „	—·45

Поодиноке число 3 кр

Гостина Є. Вел. Цїсаря в Галичинї.

В день приїзду Монарха до Городка погода була досить непевна, але в хвили приїзду випогодило ся зовсїм. Поїзд прибув точно о назначеній порі. Монарх стояв вже в дверох ваґону. Скоро поїзд станув і отворено двері, вийшов Цїсар жвавим кроком а присутні повитали Єго трикратним грімким окликом „Най живе!“ Монарх подякував войсковим уклоном.

Перший повитав Монарха Є. Ексц. Намістник кн. Санґушко а Монарх подав єму руку і завів з ним довшу розмову, підчас котрої п. Намістник зазначив, що мусїв вести борбу о то, щоби лиш мале число осіб зібрало ся на повитанє Монарха, бо всї хотїли брати участь в повитаню, але що така була воля Монарха, то поступив після неї. Є. Вел. Цїсар ще раз подякував п. Намістникови а відтак звернув ся до команданта перемиского корпуса, ґен. Ґальґоція і розмавляв з ним через хвилю.

Опісля звернув ся Монарх до Маршалка краєвого ґр. Станїслава Баденього. П. Маршалок повитав Найясп. Пана кількома словами іменем краю і висказав радість, що можемо знову Монарха видїти в нашім краю. Монарх подякував і додав: *що і сим разом так само як завсїгди, тїшить ся, що знову може бути в тім краю, в котрім чує ся так щасливим. Я вже тут тепер* — додав Монарх — *знаю все добре, так як би я в сїм краю мешкав, знаю кожду місцевість, кожду закутину.*

Попращавши ся з Маршалком звернув ся Монарх до урядників, котрих представив п. Намістник. До шефа президияльного бюра, радника Намістництва Ґустава Мавтнера сказав Монарх, що памятає єго ще з тих часів, коли намістником був президент мінїстрів ґр. Баденї, і що знає єго добре. Зі старостою городецким, п. Тхоржницким, розмавляв Монарх о справах і відносинах повіта. Зі старостою рудецким п. Альб. Свитальским розмавляв Монарх о відносинах повіта рудецкого. Начальника суду повітового п. Кульчицкого і начальника почти в Городку п. Керніґа випитував Монарх про відносини бюрові. Презеса Ради повітової бар. Адольфа Бруницкого випитував Монарх о відносини в повітї, а особливо розвідував ся про еміґрацию, на що бар. Бруницкий відповів, що повіт городецкий не знає нїчого о еміґрациї.

Опісля приступив Монарх до членів Ради повітової і розмавляв насамперед зі сьвящениками обох обрядів, а відтак межи иншими з бар. Конст. Бруницким, котрий представив Монарсї прімарня львівского шпиталю дра Зембіцкого. Відтак розмавляв з презесом рудецкої Ради повітової ґр. Андр. Фредром і репрезентантами тої Ради, а дальше з бурмістром міста Городка Ліппусом, котрого представив п. Намістник. Найясп. Пан висказав свою радість з того, що знову видить п. Ліппуса, а бурмістр відповів на то, що місто Городок раде з того, що Монарх знову через него переїзджає. Є. Вел. Цїсар звідував ся опісля про будову касарень, а довідавши ся, що будова вже готова і що маґазини войскові суть вже на укіпченю і що громада виставила будинок для староства, висказав своє вдоволенє. Наконець звернув ся Монарх до репрезентантів збору жидівского, а відтак попращав ся з п. Намістником і поклонившись всїм присутним вийшов з двірця і серед грімких окликів поїхав двірским повозом до Комарна.

Кн. Лобанов-Ростовский.

Вчера перед полуднем наспіла рівночасно вість з Берлина і Відня, що російский мінїстер справ заграничних, кн. Лобанов-Ростовский, їдучи з царем з Відня до Київа, помер нагло в дорозї. Вість ту потвердили пізнїйші телеґрами.

Кн. Лобанов нездужав вже від давна на недугу серця і длятого звичайно в сїй порі виїзджав на купелї. Сим разом станула єму на перешкодї подорож царя до Віднявідня. Підчас гостини у Віднї дістав він атаку серцевого при розмові з італїяньским амбасадором, але й зараз стало єму лекше. Цар мав опісля вертати сам з Віднявідня а Лобанов мав поїхати на курацию до Дрездна, але події в Константинополи стали тому на перешкодї і він був змушений їхати з царем до Київа. В дорозї працював ще і розмавляв з царом, аж ось як раз підчас тої розмови в недїлю около 4 год. занедужав у ваґонї і вечером около 8 год. закінчив житє коло стациї Козятин. Кажуть, що цар на вість о смерти Лобанова розплакав ся і велїв тїло покійника завезти аж до Київа.

Кн. Алексїй Борисович Лобанов-Ростовский походив із старого княжого роду і родив

11)

До бігунів.

(За Паєром, Зїллершмідтом, Льорцінґом і др.)

(Конець).

V.

Давні подорожні до полудневого бігуна і послїдна подорож Борхґревінка. — Як виглядає полудневий бігун? — Землї около полудневого бігуна і богатства тамошних сторін. — Намірені виправи до полудневого бігуна.

Можна сказати, що подорожі до бігунів розпочали ся з відкритєм Америки; але первістно не мали они ще тої цїли що нинї, т. є., щоби дістати ся аж на сам бігун і роздивити ся, як там земля виглядає. На північній півкули, як знаємо, розходило ся о то, щоби північним морем вишукати, як найкоротшу дорогу до Хини і до краю Ціпанґу (теперішного Японї), о котрім італїяньский подорожник, Марко Польо, писав свого часу, що то край так богатий в золото і срібло, що там королївска палата есть цїла вкрита золотими дахівками. Аж з початком сего столїтя, іменно в подорожию Джона Роса в 1818 р., розпочали ся, можна би сказати, вже правильні подорожі до північного бігуна, маючі переважно або таки й виключно характер науковий.

Подібно маєсь річ і з подорожами до полудневого бігуна. Першу вість о землях около полудневого бігуна принесли були до Европи Ішпанцї. Ішпаньский мореплавець Хуан Фернандец в 1576 р. казав, що відкрив якийсь великий край підбігуновий, в котрім живе 50 мілїонів людий. Єму повірили на слово, хоч річ певна, що він відкрив був хиба лиш якийсь малий остров. З початком 17 столїтя вислали були Ішпанцї знову другого мореплавця, Педра Фернандеца, шукати за тим підбігуновим краєм, але той его не знайшов, лиш відкрив острови Нові Гібриди. Один з кораблїв сеї виправи занесла була вода, ще в иншу сторону, межи Нову Ґвінею і Австралїю, але мимо того Ішпанцям не удало ся відкрити Австралїї, хоч так були вже близько неї. Минуло сто лїт і нїхто не знав, що есть там на полудневім бігунї. За той час відкрили були Голяндцї Австралїю, але переконали ся, що она облита доокола водою. В 1772 р. взяла Французів охота шукати за підбігуновим краєм, де нїби то живе 50 мілїонів людий. Француз Керґлен (Kerguelen) відкрив тогди на полудневім заходї від Африки якусь землю і дав знати, що то підбігуновий край. Єго звеличали за то відкритє, як би другого Колюмба; але незадовго показало ся, що нова земля то лиш невеличкі острови, звані нинї Керґленьскими. В тім же самім роцї вислали були і Анґлїйцї два кораблї шукати полудневого підбігунового краю. На однім з тих кораблїв був славний подорожник Джемс Кук. Він оплив тогди землю доокола і перший показав, що більшої маси сухої землї нема поза сорокови степенем полудневої ширини. Але тим все-таки не дав ще доказу, що на самім полудневім бігунї нема дїйстно землї, бо не міг далеко заїхати; доплив був аж до 71 степеня полудневої ширини і мусїв звідтам назад вертати, бо велика маса леду ставила єму непоборимі перешкоди.

Пізнїйші подорожі не мали великого значіня і длятого лиш коротко тут про них згадаємо. В 1819 р. відкрив Смайс полудневошетляндскі острови, на полудни від Америки; Повель відкрив в 1821 р. остров Трініті, а Пальмер остров названий по его імени. В 1830 р. вислана була льондоньска фірма Ендербі капітана Біско на води коло полудневого бігуна на ловлю фок або морских псів, а рівночасно мав він тут робити і наукові розсліди. Він перебув там два роки і в 1832 р. відкрив край Ґрегема та остров Ендербі, о котрім ще нинї не знає ся на певно, чи то дїйстно остров, чи лиш побереже якоїсь великої, сухої землї, що сягає може аж до бігуна. В 1837 р. відкрила французка виправа під проводом Дімон д'Урвіля край Аделї. Підчас другої подорожи в 1840 р. стрітив ся тут д'Урвіль з Американцем Вільке, котрого вислали були Сполучені Держави до полудневого бігуна і в сїм роцї означено докладно землї, котрі тепер називають ся краєм Вільке'го.

Далеко важнїйшою і успішнїйшою була подорож анґлїйскої виправи під проводом Роса і Крозієра. У вересни 1839 р. виплили они з Анґлїї двома кораблями „Еребус“ і „Террор“ і в маю 1840 р. приїхали на острови Керґлєн.

Тут може не від річи буде сказати де-що про сї острови, котрі віддалені від рівника майже так само на полудне, як н. пр. Львів на північ. Здавалось би отже, що житє на сих островах повинно бути досить буйне. Тимчасом так не есть. Острови своєю ростинностию і сво-

ся 1825 р., а службу державну розпочав в 1844 р. в мінїстерстві справ заграничних. Від 1882 р. до смерти Ґірса був він амбасадором у Відни і опісля став мінїстром справ заграничних. Покійник був одним із найздібнїйших мужів державних в Росиї. Австро-Угорскі відносини знав він дуже добре і був дуже люблений на віденьскім дворі. Єго то ділом єсть, що росийска політика заграничîа за царя Николая вступила на иншу дорогу і що именно межи Росиєю а Австро-Угорщиною прийшло до дружнїйшої звязи, чого виразом була як-раз гостина царя у Відни. Успіхи полїтики кн. Лобанова заложеної на широкі розміри і з далекими виглядами — каже Fremdenblatt — видні вже почасти і тепер. Головною чертою тої полїтики був мир і єсть повна надія, що та черта не змінить ся і за наслідника по Лобанову.

Хто буде тепер мінїстром справ заграничних в Росиї, поки що не знати. Цар покликав зараз до себе помічника кн. Лобанова в мінїстерстві, Шишкіна.

Новинки.

Львів дня 1 вересня 1896.

— **Именованя.** П. Мінїстер віроісповідань і просьвіти надав опорожнені посади учительскі в середних школах: дійстному учителеви ґімназиї в Коломиї Юл. Кобиляньскому посаду в руских паралельках там-же; проф. ґімназиї в Тарнові Ів. Пельчарови посаду в ґімназиї сьв. Яцка в Кракові; проф. ґімназиї в Ярославі Фр. Фолеви посаду в школї реальній в Тернополи. Дальше именував дїстними учителями середних шкіл суплентів: Андр. Алиськевича з II-ої ґімназиї у Львові для Бродів, Мих. Богуцкого з ґімназиї в Бохни для Тарнова, дра Вікт. Гана з ґімназиї Франц Йосифа у Львові для Коломиї і Андр. Процика з IV-ої ґімназиї у Львові для школи реальної в Тернополи. Вкінци провізоричним учителем именував суплента Людв. Млинека з третої ґімназиї в Кракові для низшої ґімназиї в Бучачи. — Ц. к. галицка Дирекция скарбу именувала бувшого поборця податкового Фр. Тайхмана офіциялом податковим.

— **Є. Е. п. Намістник** кн. Евст. Санґушко виїхав передвчера ранїшним особовим поїздом до Городка, звідки повозом удав ся разом з старостою городецким п. Тхуржницким до Комарна і оглянув цїлу дорогу, куди вчера переїздив Є. В. Цїсар. П. Намістник вернув передвчера поїздом зі Щирця до Львова. Вчера поспішним поїздом виїхав кн. Намістник до Городка, де повитав Є. В. Цїсаря. Є. Е. супроводив шеф президияльного бюра радник Намістництва п. Ґуст. Мавтнер.

— **Є. Е. Кардинал-Митрополит Сильвестер Сембратович** виїхав вчера до Унева і поверне аж на другий тиждень.

— **Про подорож Є. Ем. Кардинала-митрополита** на посьвяченє нової церкви до Балич подорожних, пишуть від Болехова: Дня 26 с. м. Є. Ем. кардинал-митрополит виїхав зі Львова в товаристві Вир. о. крил. Карачевского до Балич на посьвяченє нової церкви, котре мало відбути ся 28 с. м. Із зелїзницї в Стрию виїхав Єго Еміненция (ще і в товаристві маршалка ґр. Дїдушицкого) на Соколів, де вступив до лат. костела, а о годинї 3-ій прибув до Балич. На привіт архієрея зібрало ся много народу, а при брамі прекрасно устроєній повитало єго численно зібране духовеньство деканата болехівского. Єго Еміненцию повитав парох о. Марчак щирими словами, а відтак громадский начальник хлїбом, сілью і медом. Відтак архієрей удав ся з духовеньством до нового храму і тут відправлено молебень. Опісля по перекусцї у о. господаря, вечером пішов архієрей в товаристві сьвящеників знов до нової церкви, де ждало множество народу, і відфотоґрафував церкву і нарід. — Другого дня, т. є. в празник Успенїя Пресьв. Діви рано о годинї 7-ій розпочав ся обряд посьвяченя церкви. В нїм брало участь духовеньство деканата болехівского і около 4000 народу. По посьвяченю церкви почала ся з діяконами лїтурґія, котру відправляли сьвященики болехівского деканату з своїм владикою, а проповідали: декан і парох Турі великої о. Зарицкий в церкві, а відтак по-за церковю о. Кордуба, завідатель Солукова, бо церковця не дуже обширна, не могла помістити тисячок народу. Проповідь молодого о. Кодруби була дуже красна. Відтак архієрей мимо великої утоми і горяча, вийшов на проповідальницю на дворі і звідтам проповідав народови. Опісля нарід, дуже вдоволений і піднесений на дусі, відпровадив архієрея серед стрілів моздїрів і сьпіву „многая лїта“ до дому приходского. По обідї архієрей знов відфотоґрафував всїх сьвящеників на памятку. При виїздї Єго Еміненциї цїле духовеньство болехівского деканата щиро єго пращало.

— **Нещастна пригода.** В. Вибранівцї, бобрецкого повіта, на ловах дня 27 серпня, стрілив один з запрошених гостий-мисливцїв, молодий медик зі Львова, так нещасливо, що убив на місци лїсничого Лавр. Панека. Панек зарядив був облаву на дики, котрі в тамтих околицях роблять великі шкоди в поли, особливо в кукурузах і бараболях. Лови відбули ся в ночи, а участь в них взяли крім місцевих дїдичів ґр. Фредрів, ще кількох запрошених гостий. Панек обзнакомлений з місцевостию, розставив стрільцїв, а сам пішов в бараболї, щоби виполошити дики на мисливцїв. Однако диків на поли не було, а Панек — ідучи скулений полем, підійшов аж до стрільцїв. Молодий академик взяв єго за дика і вистрілив та поцїлив єго в правий бік. Куля перейшла тїло на скрізь і нещастний лїсничий упав без житя на землю. Мимовільний убийник поїхав зараз до Вібрки і сам віддав себе в руки жандармерії, а та відставила єго до суду. Там по списаню протоколу і сконстатованю тожсамости особи, випущено єго на волю.

— **Самоубийства.** Дня 26-го серпня лучили ся в Горлицях аж два самоубийства. Першого допустив ся муляр в рафінериї нафти Фр. Хшановский вистрілом з револьвера, около 6-ої години рано, другого бувший діюрнїст судовий і властитель реальности Ант. Пекосиньский, що около 7-ої години вечером повісив ся. Пекосиньский від якогось часу виявляв нервовий розстрій. Причина обох самоубийств не звістна.

— **Розправу** против Филемона Залевского, перед звичайним трибуналом у Відни о злочин публичного насильства — о чім ми оногди доносили — відложено з причини, що прокуратор зажадав проволоки, аби зібрати докази против Залевского, котрий випирає ся всякої вини.

— **Др. Теодор Баллабан,** окулїсть, повернув вже до Львова по кількатиждневій неприсутности.

Господарство, промисл, торговля, ґіґієна і вихованє.

Добрі ради.

☛ **Складайте грошї і віддавайте їх до каси ощадности!**

— Стїба жита. Чим лекший ґрунт і чим більше пісковатий, тим більше значінє має

їми зьвірятами нагадують вже студені, підбігунові краї. Земля тут гориста, вульканїчна, показує слїди огнистих гір. В земли знаходить ся також вуголь камінний. На островах людий нема, хоч они займають тілько простору, що н. пр. від Черновець до Львова. Деревини нема також нїякої; росте лиш трава, всїляке зїлє і рід капусти, котра має бути добра від скорбута, мох і обрістницї. Четвероножних зьвірят нема також нїяких. З инших зьвірят знаходить ся лиш один рід мотиля, один рід хруща і кілька родів мух, але всї ті зьвірятка не лїтають. За то жиє тут великими стадами кілька родів птиць як альбатроси, пінґвіни і корморани, а море коло островів єсть повне фок і морских львів.

Рос і Крозіє розслїдили докладно сї острови, а відтак пустились в дальшу дорогу, аж їх захопила зима. Они вернули тогди на остров Тасманїю, а перезимувавши пустились з весною знову до полудневого бігуна. По довгій дорозї поміж ледами доплили до якоїсь землї, котру назвали краєм Вікториї. Показало ся, що море вздовж берегів сеї землї було зовсїм чисте, леду на нїм не було і они плили дальше ще 500 миль морских, аж під 78 степенем полудневої ширини побачили дуже високі, огнисті гори. Один вершок з тих гір, високий на 12.000 стіп, назвали они Еребус, а другий Террор — именами своїх кораблїв. Чудний вид представила їм гора Еребус. Вся гора і вся земля, як далеко було сягнути оком була вкрита вічним снїгом та ледом; небо понад землею чистеньке, анї одної хмарочки на нїм, з боку безкрає море а з гори піднимав ся величезний стовп диму — доказ, що то ще невигасла огниста гора, вулькан. Рос і Крозіє були першi, що станули тут на сїй підбігуновій земли, але не довго на нїй побули. Переконали ся лиш, що тут вже десь близко магнетичний бігун землї, а відтак поплили ще дальше і доплили до 78 степеня 10 минут — найдальше місце, до котрого дійшли доси люди в дорозї до полудневого бігуна.

Опісля ще лиш раз заплив був в ті сторони анґлїйский корабель „Челенджер“ (Challender), котрий в цїлях наукових обїздив моря; відтак в подорожах до полудневого бігуна настала була застоя. Аж ось в падолисті 1893 р. вибрались були в сторони полудневого бігуна три норвезкі кораблї на ловлю фок. Они видїли там множество сих зьвірят, але задля великої маси леду, не могли їх ловити. Тогди поплив капітан корабля „Язон“, Лярзен, до краю Ґрегема і відкрив всхідне побереже того краю, та знайшов тут два вульканї. На снїгових лазвах (шї) зайшов він на 11 кільометрів в глубину краю. Погода була дуже красна і навіть було досить тепло, а мрака була тут далеко рідша як буває в сторонах північного бігуна. З вульканів курило ся дуже, а лїд довкола був вкритий викиненим з вулькану камінєм. Ся обставина мабуть додала охоти молодому Норвежцеви, Борґґревінкови і коли у вересни 1894 р. вибирав ся норвезкий корабель „Антарктік“ на ловлю фок в сторони полудневого бігуна, він став на нїм за простого моряка і поїхав туди в цїлях наукових. Минувшого року вернув він назад і привіз з собою дуже цїкаві спостереженя; але заким їх розкажемо, мусимо ще дещо сказати про то, як виглядає полудневий бігун після того, що доси о нїм знає ся.

Чи на полудневім бігунї суша, чи море? Таке насуває ся перше питанє, подібно як і що-до північного бігуна. Через кілька сот лїт був той погляд, що на полудневім бігунї мусить бути конче суша, а то ось з яких причин. Найбільша маса сухої землї збила ся на північній півкули; на полудневій єсть більше води. Отже доказувано, що задля рівноваги мусить бути на полудневім бігунї суха земля. Чи так, чи нї, сего доси нїхто не знає; але то знає ся, що більше менше на 66 степени полудневої ширини тягне ся довгим каблуком земля, т. зв. край Вількеґо, а поза ним на всходї іде знов край Вікториï. Може бути, що оба ті краї держать ся разом, але доси звістні лиш їх береги. З противного же боку бігуна єсть знов край Ґрегема. Як далеко він сягає, також не знати. Може бути, що від краю Вількеґо і Вікториї аж до краю Ґрегема через бігун іде суха земля. Як ті краї виглядають в середнинї, годї знати, бо дуже трудно до них приступити, а то для-того, що раз коло полудневого бігуна єсть далеко більше леду, він творить туть далеко більшу кригу і більші ледові гори, як на півночи а відтак і береги землї суть дуже скалисті і високі, місцями доходять і до 100 метрів висоти. Дуже важною характеристикою для сих земель єсть вульканїчна їх природа і невигаслї ще вульканї, котрі, як звістно, бувають або на островах, або на побережах великих земель. Як на північнім бігунї так і на полудневім показує ся зоря, котру тут очевидно треба назвати полудневою. І на полудневім бігунї віднайдено маґнетичний бігун землї; єсть він в краю Вікториї. Чим краї коло полудневого бігуна відріжняють ся особливо від країв около північного, єсть то, що тут дуже пусто. Хоч і як далеко піде чоловік на північ, а всетаки знайде там рена; лїтом буває там навіть досить тепло і долини зеленїють ся та вкрашають ся цьвітами. В краях при полудневім бігунї того нема. Тут не видко нїгде нїякої зелени. Лїто буває тут далеко студенїйше, як на півночи, а снїги і леди не топнїють. Полудневе підбігунове море єсть для подорожного далеко небезпечнїйше. Тут бувають часто страшенні бурі, далеко більші, як на півночи, крига і ледові гори сунуть ся від бігуна на північ значно дальше, як н. пр. від північного бігуна на полудне і утрудняють приступ. Наконець великі землї дуже далеко від бігуна і подорожники не мають тут доброї опори.

для него жито, бо оно вкінци удає ся добре і на найлихшім пісковатім ґрунті. Своїм міцним і широко розгалуженим корінєм може оно добре тягнути поживу і длятого потребує менше погною. Коли жито сїє ся по конюшинї, особливо по червоній, або на відлозї, то треба ще поле завчасу погноїти обірником. Коли-ж сїє ся жито по житї або по пшеници і бараболи, то середний і лекший ґрунт треба погноїти кістяною мукою. Там же, де під жито має ся ще сіяти конюшину, треба в осени погноїти ще каінїтом. На озиме жито треба вибирати такі роди, котрі можуть легко видержати люту студїнь, як н. пр. шведске жито і саме гірске жито. Але й такі роди можуть в зимі дуже легко потерпіти від напору великої маси снїгу, особливо, коли той довго лежить. Тому лиху можна зарадити, коли зважає ся добре на відповідний час сїйби, на якість ґрунту і на стан погноєня. На легких і вироблених ґрунтах не треба нїяк сїяти дуже рано. Засїяне рано з осени жито розвиває ся буйно, а відтак душить ся і випріває під грубою верствою снїгу, особливо же тогди, коли за дня сонце пригріє, снїг зверха стопить ся, а відтак замерзне і на нїм утворить ся тверда шкаралупа. Воздух не має тогди приступу до жита, а коли то довше тревае то оно мусить випріти. Можна тому зарадити лиш в той спосіб, що боронами поломить ся тверду шкаралупу снїгову і допустить ся тим способом воздух до засїву.

— Торговля покладками має як і кожда инша торговля свої правила. Насамперед треба знати, як збирати покладки. Хто держить богато курий, повинен їм поробити ґнїзда з соломи і обсипати докола піском, щоби кури з чистими ногами заходили до ґнїзда. Солому треба лїтом два рази, а зимою раз на місяць зміняти і часто бодай димом з тютюну підкурювати, щоби в них не множило ся хробацтво. Покладки треба два рази що дня виймати, щоби курки на них не сидїли і не вигрівали. Покладки на продаж повинні бути чистенькі, без найменшої плямки, бо тогди їх найрадше купують і найлїпше платять. Коли покладки брудні і поваляні, то кождий думає, що они старі. Длятого поваляні покладки треба чистенько обмити чистою водою до котрої добре додати, що трохи міцного оцту. Покладки треба переховати в холоднім місци, де єсть добрий приступ воздуха, але де нема сильного продуву і де би они не змерзали. Складати треба їх на умисно до того зроблених поличках з дїрками і вкладати тоншим кінцем до гори, або в мілких скринках, котрі треба вкривати дощинкою і що 2 або 3 днї покладки в них перекладати. Дуже важною річию єсть уміти розпізнавати сьвіжі покладки від старих. Як то робить ся, ми вже раз давнїйше писали і ще повторимо. Важною річию єсть також паковане. Уважати треба на то, щоби покладки не пакувати у вогку солому або сїчку; найлїпше уживати до того сухої полови. Покладки суть таким товаром, котрий лиш сьвіжий має вартість і длятого треба їх борзо висилати на торг. Задля того треба й борзо призбирувати відповідну скількість. До такої роботи надає ся найлїпше спілка. Спільники н. пр. з кількох громад призбирують покладки і з помежи себе вибирають одного гуртівника, котрий їх від них відбирає та висилає дальше на продаж. У нас трудно би було, щоби торода спілка могла висилати покладки н. пр. цїлими ваґонами аж за границю; але дуже легко могла би їх доставляти до більших міст в краю, а навіть і до Відня. В гуртівній торговли рахує ся покладки на „великі сотки" по 120 штук, а пакує ся в скринї по 1440 до 1500 штук.

— Спосіб на щури. Бере ся бочку і на дно ставить ся цеглу кантом а відтак наливає ся води аж до висоти цеглі і вкриває ся бочку грубим папером та привязує ся єго. Відтак прикладає ся до бочки дошку, так, щоби щури могли по нїй лїзти, і кладе ся на нїй пришкварену солонину. Першого або й другого дня щури будуть боятн ся, але третого вже з'їдять солонину. Тогди ставить ся ще раз солонину, але вже на папери. Коли й то удало ся, то солонину завішує ся на дротику над бочкою а папір на бочцї перетинає ся острим ножем по середині на окресть. Скоро щур вилїзе на папір, спаде з него в бочку у воду а знайшовши там цеглу вилїзе на ню. Коли відтак впаде і другий, хоче й собі вилїзти на цеглу; зачинає ся між ними борба о цеглу і они пищать. На той писк збігають ся другі щури і один за другим падуть в бочку. Тим способом зловлено в однім шпіхлїри за ніч аж 50 щурів.

Послухаймо-ж тепер, що оповідає Борхґревінк о сторонах під полудневим бігуном. Дня 20 вересня 1894. р. виплив він з Мельбурн в Австралії на корабли „Антарктік", котрий вже 23 лїт ходив по мори і пустив ся на полудне до бігуна. Дня 18 жовтня доплили они до 54 степеня полудневої сторони, отже так далеко, як на півночи лежить н. пр. місто Росток в Мекленбурзї, або як устє ріки Лаби понизше Гамбурґа, а вже там надав снїг і показала ся полуднева зоря. Дня 25 жовтня доплив корабель до невеличкого круглого острова Кампбель, посеред котрого піднимає ся висока гора. На сїм острові росте буйна трава і тут колись завезено вівці і лишено на острові, щоби мореплавці, коли їх буря сюди зажене, мали чим поживити ся. Від того часу вівці тут так розмножили ся, що якийсь Анґлїєць з Нової Зеляндиї, взяв сей остров в посесию. Крім того було тут богато бобрів і морских леопардів. Дня 31 жовтня поплив корабель дальше і не задовго стрітив на мори величезні ледові гори, високі на 100 до 150 стіп. Дня 6 падолиста побачили мореплавці перед собою величезну стїну з леду, котра тягнула ся може на яких 60 миль далеко від заходу на всхід; в горі була она зовсїм рівна і біла. Корабель мусїв завернути ся значно на північ. Дня 28 падолиста пустив ся він знову на полудне; альбатроси, що доси держали ся корабля, щезли, а за то показали ся нові птиці, котрих нїхто не знав. Дня 8 грудня показали ся знову на мори смуги леду. „Антарктік" знайшов ся в тім місци, де колись були кораблї Роса, „Еребус" і „Террор". В мори було тут множество китів і можна їх було богато наловити, лиш на корабли не було до того відповідних приладів. Дня 14 грудня показала ся велика крига, з котрої деякі кусні несли богато землї і каміня. На ледї лежало богато морских псів. Залога корабля зробила собі польоване на них. Бідні звірята не сподїваючись нїчого злого лежали спокійно на ледї, а люди убивали одного за другим. На сам Новий рік о півночи засьвітило сонце а залога повитала єго вистрілом з гармати. Корабель плив ще через 38 днїв поміж ледами, аж наконець виплив на чисту воду і здалека показав ся пригірок Адаір на земли Вікториї. Дня 16 сїчня доплили до пригірка. Він складає ся з самих базальтових скал, котрі піднимають ся аж на 4000 стіп в гору. На захід і на полудне як далеко оком сягнути видко лиш суху землю, край Вікториї, і вершки високих гір на нїм, вкриті снїгом. Один вершок високий на 8000 стіп не був критий снїгом, а то вказувало на слїди недавного вибуху вульканїчного. Звідси поплив корабель ще дальше до острова Полемон, де знайдено великі поклади ґвана. Так доплив „Антарктік" аж до 74 степеня полуд. ширини; але що там не було китів, він завернув назад до пригірка Адаір і подорожні вийшли на беріг, де серед папороти знайдено таке множество пінґвінів, що аж годї було перейти і треба було розганяти їх палицями. Показало ся, що тут єсть також дуже догідна пристань. Борхґревінк єсть того переконаня, що звідси аж до самого бігуна тягне ся суха земля і єсть два рази так велика, як Европа. На пригірку Адаір можна би вигідно зимувати а відтак їхати звідси псами аж до бігуна. Не без того, що в сїм краю знайдуть ся і якісь звірята. Назбирано також богато мінералів, котрі показують, що і в земли на полудневім бігунї знайдуть ся великі богатства.

Борхґревінк показавши богатства підбігунової землї на полудни додав охоти до подорожий в ті сторони а Анґлійці вже заздалегід присвоїли собі край Вікториї і сего місяця мала туди вибрати ся анґлїйска виправа. Анґлїйска виправа єсть вже в дорозї, а лагодять ся ще бельґійска і шведска. Дожиємо ще, що люди станут скорше на полудневім бігуні як на північнім, хоч сей здавав ся нам приступнїйшим.

Переписка зі всїми і для всїх.

І. Б.—45: Звертаємо тут ще раз Вашу увагу на похибку в попередній переписцї, де сказано було „сир" замість „сиру". Сир єсть дуже нестравний і в вашій недузї треба єго вистерігати ся. — *Б. С. в Рос.:* Chorea minor, або неспокій мушкулів єсть лиш слабшим проявом недуги, званої Chorea Santi Viti (танець сьв. Вита, недуги, котра в середних віках мучила відразу сотки і тисячі людий, а против котрої взивано помочи сьв. Вита; звідси пішла і назва — танцем звано єї длятого, що люди попавші в ту недугу крутили ся мовби танцювали, доки аж не попадали безсильні на землю). Недуга ся проявляє ся дрожанєм а радше нїби добровільним підкидуванєм рук і ніг, здвиганєм плечий, викривлюванєм лиця. Всї ті рухи бувають непатуральні, а мимо того здає ся як би їх чоловік сьвідомо робив. Недужим в постели, коли ляже спати підкидає; він буває дуже дразливий, голос неспокійний, сьміє ся або плаче без причини і т. д. Здаєсь, то хотїли сказати словами: „проявляє ся дрожанєм „крайностий" (сим послїдним словом Ви хотїли мабуть по руски віддати польске слово kończyny, а то годї так сказати) Недуга ся проявляє ся звичайно у молодих людий і дїтий, що суть делїкатної будови і васкоро підхопили ся, або у людий, котрі перебули ревматизм суставовий. Недуга тревае звичайно 3 до 4 місяцї, а по вилїченю рідко вертає. До єї вилїченя треба передовсїм спокою, доброго віджевлюваня, сьвіжого воздуха і ґімнастики. Ми би вам не радили шукати поради в лїкарских книжках, вже з тої самої причини, що недужий дочитує ся в них дуже часто того, чого не було і нема лиш без потреби сам себе страшить і затроює собі житє. Найлїпше удати ся по пораду до якого лїкаря, тим більше, що від сеї недуги треба уживати таких лїків як аршенік, бром і антипіріна, котрі може лиш лїкар ординувати. Дуже добре дїлає також і електрика (непериваний ток). Натиранє лїтною а відтак постепенно, що раз студенїйшою водою робить також дуже добре. Коли би така недуга проявила ся у якого школяря, то треба єго як найскорше увільнити від школи, бо недуга вже через само споглядане на рухи недужого, а відтак через наслїдуванє може перенести ся і на других. Що-до недуг нервових взагалї можемо Вам припоручити: Krafft-Ebing, Über gesunde und kranke Nerven; Hirt, Pathologie u. Therapie d. Nervenkrankheiten. — Що-до другого питаня: як охоронити ся від поту в часї спеки? — то на се єсть лиш одно радикальне средство: положити ся в холодку горі животом і заставити ще когось, щоби обганяв мухи.

(Всїх, що присилають нам запитаня просимо, щоби точно і виразно, а коли потреба і ширше їх ставили, бо лиш тогди можна їм дати точну відповідь. Адресувати просимо на імя редактора Кирила Кахникевича).

ТЕЛЕҐРАМИ.

Константинополь 1 вересня. Арештовано тут за послїдні розрухи около 400 Турків межи ними одного офіцира і двох жандармів. Власти турецкі постановили виновників примірно укарати.

Софія 1 вересня. Князь не приняв димісиї міністра Петрова і він остає на дальше в кабінетї Стоілова, з котрого виступив лиш Начович. — Папа позволив молити ся в католицких церквах за кн. Бориса.

Берлин 1 вересня. Яко наслїдників кн. Лобанова наводять: ґр. Капніста, Шувалова і Моренгайма. Послїдним дїлом покійника мало бути помпренє Австро-Угорщини з кн. Фердинандом болгарским.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий

Фабрика штучних навозів Спілки командитовоі

ЮЛІАНА ВАНҐА у Львові

поручає на сезон осінний з ґваранциєю складників:

Мучку з костий, суперфосфати, сірчан амоновий, жужлї Томаса, кайніт і пр.

Для селян дає ся на сплати ратами квартальними.

Бюро при улици Академичній ч. 5.

Цінники на жадане висилає ся. 67

Бюро оголошень і дневників

приймає

ОГОЛОШЕНЯ

до всїх дневників

по цїнах ориґінальних.

До

Народноі Часописи, Ґазети Львівскоі, і Przegląd-y

може лише се бюро анонси приймати.

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ ГІПОТЕЧНОГО

купує і продає

всякі ефекти і монети

по курсї данім найдокладнійшім, не числячи жадноі провізиі

Яко добру і певну льокацию поручає:

4% листи гіпотечні коронові	4% пожичку краєву галицку коронову
4½% листи гіпотечні	4% пожичку пропінацийну галицку
5% листи гіпотечні преміовані	5% „ „ буковиньску
4½% листи Тов. кредитового земс.	4½% пожичку угорскоі зелїзноі дороги державноі
4½% листи Банку краєвого	4½% пожичку пропінацийну угорску
4% листи Банку краєвого	4% угорскі Облїґациі індемнізацийні
5% облїґациі комунальні Банку крає.	і всїлякі ренти австрийскі і угорскі,
4½% пожичку краєву галицку	

котрі то папери контора виміни Банку гіпотечного всегда купує і продає

по цїнах найкористнійших.

Увага: Контора виміни Банку гіпотечного приймає від Вп. купуючих всякі вильосовані, а вже платні місцеві папери цінні, як також купони за готівку, без всїлякоі провізиі, а противно замісцеві лишень за відтрученем коштів.

До оферт, у котрих вичерпали ся купони, доставляє нових аркушів купонових, за зворотом коштів, котрі сам поносить. 9

ГАЛИЦКИИ БАНК КРЕДИТОВИИ

почавши від 1 лютого 1890 поручає

4% Асигнати касові

в 30 дневним виповідженем

3½% Асигнати касові

в 8 дневним виповідженем, всїже вкагодячі ся в обізї

4½% Асигнати касові

в 90 дневним виповідженем, будуть опроцентовані почавши від дня 1 мая 1890 по 4 проц. з дневним терміном виповідженя.

Львів, дня 31 січня 1890. 10 **Дирекция.**

Бюро дневників і оголошень

Л. ПЛЬОНА

у Львові

улиця Кароля Людвика ч. 9.

приймає

абонамент на всї дневники

по цїнах ориґінальних.

С. Кельсен у Відни

поручає:

Кльосети з переиливом води і без того. — Рури кльосетові. — Каналові насади з патентовим замкненем. — Збірники на воду. — Комплетні уряджения купелеві. — Вентілятори. — Прибори до водотягів, як також рури ляні і ковані. — Помпи, фонтани і всякі арматури.

Заступники для Галичини і Буковини

ГЕРМАН ГАМЕЛЬ у Львові Пасаж Гавсмана ч. 8.

На жадане висилає ся катальоґи.

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.